

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

אמירת הלל על נס פורים

(י"ד א') "וַיִּסַּר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ" - אמר רבי אבא בר כהנא: גדולה הסרת טבעת, יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל. שכולן לא החזירו למוטב, ואילו הסרת הטבעת החזירן למוטב.

תנו רבנן: ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל, ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה, חוץ ממקרא מגילה.

מאי דרוש? אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה: ומה מעבדות לחירות אמרינן שירה, ממיתה לחיים לא כל שכן?!

(ומקשה) אי הכי הלל נמי נימא (בפורים)!

(ומתיר) לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ.

(ומקשה) יציאת מצרים דנס שבחוצה לארץ, היכי אמרינן שירה?!

(ומתיר) **כדתניא:** עד שלא נכנסו ישראל לארץ, הוכשרו כל ארצות לומר שירה. משנכנסו ישראל לארץ, לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה.

רב נחמן אמר: קרייתא (קריאת המגילה) זו הלילא.

רבא אמר: בשלמא התם "הִלְלוּ עִבְדֵי ה'",¹ ולא עבדי פרעה (שהרי לחירות יצאו). אלא הכא "הִלְלוּ עִבְדֵי ה'", ולא עבדי אחשוורוש? אכתי עבדי אחשוורוש אנן (דלא נגאלו אלא מן המיתה)!

בין לרבא (דאמר להכי לא אמרי הלל דאכתי עבדי אחשוורוש הוו, הא לאו הכי, אמרינן) בין לרב נחמן (דאמר קריאת מגילה במקום הלל) קשיא: והא **תניא:** משנכנסו לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה (על נס המאורע להם).

(ומתיר) כיון שגלו חזרו להכשירן הראשון.

שיטות הראשונים

אמירת הלל כשאינו לו מגילה: כתב **המאירי**, דלטעם דרב נחמן, דקריאתה זו הלילא, אם היה במקום שאין לו מגילה, קורא את ההלל. משא"כ לטעם דרבא. וטעם ראשון נראה יותר. גם **הרמב"ם** נקט טעמו של רב נחמן, וכתב, "ולא תקנו הלל בפורים, שְקִרְיַת הַמְּגִלָּה הִיא הַהִלֵּל". וכן נקט **בה"ג**.²

1. תהילים קיג,א.

2. וכתב ב'ברכי יוסף' (תרצג), **דמסתמות דברי הפוסקים משמע דאין בו הלל לעולם.** וטעמא, דרבא הוא דאמר אכתי עבדי וכו', ולטעם זה לעולם אין לאומרו, והלכה כרבא, דהוא בתרא. ומה גם לפי גירסת הר"ף והר"ן דגרסי מתקיף לה רבא וכו', דקאמר לה בדרך אתקפא, ולא אתיבו עליה, ודאי הלכתא כוותיה. ובספרו 'מחזיק ברכה' (תרצג, אות א) הביא דברי בה"ג, הרמב"ם והמאירי, שנקטו כרב נחמן. וביאר טעמם, דמסתבר טעמיה. דטעמו של רבא דאכתי עבדי אחשוורוש אנן, אינו מרווח, דהוי באונס ועל דרך מקרה, וגם בגלות מפורסם שאנו עבדי ה' ושומרים תורתו ומצוותיו, ומה איכפת אם למראה עיניים בגופן אנחנו עבדי אחשוורוש. עיי"ש. ור' עוד שו"ת חת"ס (ח"א, או"ח, סי' קצב), ושו"ת תשובה מאהבה (ח"א, סי' מה, לתלמיד הנוב"י). מקורות: בה"ג (סי' יט, הל' מגילה). רמב"ם

בעושהי"ת
מסכת: מגילה |
פרק: א | דף: י"ד

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות השי"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות מגילה, סימן תרצג)

ג. אין קורין בו הלל, ואין נופלים על פניהם. הגה: ואין אומרים למנצח ולא אל ארך אפים (מנהגים ובית יוסף בשם תוספות).

(הל' מגילה ג,ו). רי"ף ור"ן (ד א בדפיו).